רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר אי-מתן פטור מאישור הסדר כובל

בין ידיעות אחרונות בע"מ לבין מגדלור הוצאה לאור בע"מ ובין ידיעות אחרונות בע"מ לבין רשת שוקן בע"מ

1. פתח דבר

על שולחני שתי בקשות לפטור מאישור הסדר כובל לפי סעיף 14 **לחוק ההגבלים העסקיים**, התשמ"ח – 1988 (להלן: "**החוק**"). שתי הבקשות עוסקות בצירוף מקומון לעיתון "ידיעות אחרונות" ולכן אדון בהן יחדיו.

האחת היא בקשה מטעם ידיעות אחרונות בע"מ (להלן: "**קבוצת ידיעות**") ומגדלור הוצאה לאור בע"מ (להלן: "**מגדלור**"); עניינה צירוף המקומון "ידיעות חיפה" שמוציאה הוצאת מגדלור, לעיתון "ידיעות אחרונות", באזור חיפה לרבות טירת הכרמל, עתלית קרית-טבעון, נשר ותל חנן (להלן: "**הסכם ידיעות חיפה**").

הבקשה השניה באה מטעם קבוצת ידיעות ורשת שוקן בע"מ (להלן: "**רשת שוקן**"); עניינה צירוף המקומון "כלבו" שמוציאה רשת שוקן, למנויי העיתון "ידיעות אחרונות" באזור חיפה, וכן צירוף המקומון "צומת השרון" שמוציאה רשת שוקן למנויי העיתון "ידיעות אחרונות" באזור השרון לרבות רמת השרון, הרצליה, רעננה, הוד השרון, כפר סבא, כוכב יאיר, רשפון והרצליה פיתוח (להלן: "**הסכם רשת שוקן**").

לאחר שבחנתי את ההסדרים לגביהם מבוקש הפטור, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדרים האמורים אינם עומדים בתנאים הקבועים בסעיף 14 לחוק, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכמים

2.1. תאור הצדדים

<u>קבוצת ידיעות</u> הוכרזה כבעלת מונופולין בשוק העיתונות היומית בשפה העברית. לעיתון "ידיעות אחרונות" מעמד דומיננטי יוצא דופן. לפחות מחצית מעיתוני יום ו' המופצים במדינת ישראל הם מקבוצת ידיעות. ידיעות אחרונות פועלת בשוק העיתונות המקומית באמצעות חברת ידיעות תקשורת בע"מ. ידיעות תקשורת מוציאה לאור מקומונים ב- 13 אזורים מתוך 14 האזורים

העיקריים בהם מופצים עיתונים מקומיים, כשביניהם העיתון "על השרון" המופץ בשרון. אזור חיפה הוא האזור היחיד בו אין לידיעות מקומון.

רשת שוקן - רשת שוקן מחזיקה, בין היתר, בשליטה על חברת הוצאת עיתון הארץ בע"מ. חברה זו מוציאה לאור את העיתון היומי "הארץ", הנמנה על המתחרים הספורים בעיתון ידיעות אחרונות. בנוסף מוציאה רשת שוקן לאור 13 מקומונים. על המקומונים של קבוצת שוקן נמנים גם "כלבו" היוצא לאור בחיפה, ו"צומת השרון" היוצא לאור בשרון.

מגדלור - חברת מגדלור הוצאה לאור בע"מ מוציאה לאור את המקומון "ידיעות חיפה", היוצא לאור באזור חיפה. ידיעות חיפה, חרף שמו, אינו חלק מקבוצת ידיעות. החברה נוסדה בשנת 1990, כחברה בת של ע.ת. עיתונות תקשורת בע"מ (המחזיקה ב 66% מהמניות). יתרת מניות החברה מוחזקת בידי אלי אהרון ויצחק אהרון. ידיעות אחרונות ביקשה בשנת 1996 לרכוש נתח בעלות במקומון זה; בקשתה הותנתה בתנאים בהם לא חפצה ידיעות אחרונות, והעסקה לא מומשה.[1]

2.2. תאור ההסכמים

הסכם ידיעות חיפה נעשה בעל פה בחודש פברואר 1998. נקבע בו כי המקומון "ידיעות חיפה" יצורף לעיתון "ידיעות אחרונות" באזור חיפה. בהסכם נפרד שבין הצדדים נקבע כי קבוצת ידיעות תספק למגדלור שירותי הדפסה בקשר למקומון "ידיעות חיפה". כתמורה עבור צירוף המקומון "ידיעות חיפה" אין קבוצת ידיעות מחייבת את מגדלור בעלות הדפסתו.

הסכם רשת שוקן מתחלק לשניים:

1. הסכם שיתוף הפעולה באזור חיפה - החל מיום 1 בפברואר 1999 ועד ליום 31 בדצמבר 2000 מקבלים מנויי "ידיעות אחרונות" בחיפה את המקומון "כלבו". גיליונות המקומון מסופקים על ידי רשת שוקן ללא חיוב כספי, וידיעות אחרונות מצידה אינה מחייבת את רשת שוקן בגין הפצתם של העיתונים למנויים.

2. הסכם שיתוף הפעולה באזור השרון – בין הצדדים הסכם דומה, בעיקרו, לגבי אזור השרון.

3. השפעת ההסכמים על התחרות

3.1. פגיעה בתחרות בשוק העיתונות המקומית באזור חיפה

עניין לנו בשוק העיתונות המקומית, המהווה שוק אזורי. חשש אחד לפגיעה בתחרות מתמקד בשוק המקומונים בחיפה, בו פועלים המקומון "כלבו" שמוציאה הוצאת רשת שוקן, המקומון "ידיעות חיפה" שמוציאה הוצאת מגדלור והמקומון "בעיר חיפה" שמוציא לאור מעריב.

---

[1] ראה: **החלטה בדבר אישור מיזוג בתנאים- מגדלור הוצאה לאור בע"מ וכל הקריות בע"מ; 1996 הגבלים עסקיים** 3001317.

במשך שנים רבות מוציאות לאור רשת ידיעות תקשורת ורשת שוקן מקומונים. מעריב, עד לאחרונה, הוציא לאור מקומון באזור תל אביב בלבד. ביום 6 בפברואר 1998 יצא לאור הגיליון הראשון של "בעיר חיפה" - מקומון המופץ על ידי מעריב באזור חיפה.

על רקע הוצאת מקומון "בעיר חיפה" בידי מעריב החליטה קבוצת ידיעות לאפשר לקוראיה ביום ו' לקבל ללא תשלום נוסף את המקומון "ידיעות חיפה", ובתמורה לסכום של 1 ₪ לקבל את המקומון "כלבו". זהו ההסדר במתכונתו הישנה. מתכונת זו שונתה לאחר פרסום קביעתי בעניין;[2] ידיעות המשיכה לאפשר לקוראיה ביום ו' לקבל ללא תשלום נוסף את המקומון "ידיעות חיפה"; בנוסף, למנויי "ידיעות אחרונות" ביום ו' צורף ללא תשלום המקומון הדומיננטי "כלבו".

שילוב הכוחות בין המתחרים העיקריים הקיימים, "כלבו" ו"ידיעות חיפה", ביחס למנויי ידיעות, ושילוב הכוחות בין שניהם לבין ידיעות אחרונות, פוגע, או למצער מקים חשש משמעותי לפגיעה, בתחרות בענף וכן במקומון מעריב. כך גם שילוב הכוחות בין ידיעות חיפה לבין ידיעות אחרונות בקרב כלל קוראי העיתון ידיעות אחרונות באזור חיפה. פגיעה זו נגזרת מפשוטם של דברים, שכן במקום להתמודד מול שני מקומונים המתחרים בינם לבין עצמם, לבדם, על לב הקורא, נאלץ מקומון מעריב להתמודד מול הכוח המשולב של כלבו ושל ידיעות חיפה ועם כוחו הרב של העיתון ידיעות אחרונות שהוא מוצר שבמונופולין.

בנוסף, ההסדרים מוצאים מהשוק שחקן מרכזי בתחום זה - ידיעות אחרונות, שבהעדר ההסדרים היה מן הסתם מקים מקומון משל עצמו.[3]

3.2. פגיעה בתחרות בשוק העיתונות הארצית

קבוצת ידיעות היא בעל מונופולין מוכרז בשוק העיתונות היומית. המתחרה המרכזי לידיעות בשוק זה הוא עיתון מעריב. שני העיתונים היומיים מנהלים ביניהם תחרות פעילה בהיבטים של תוכן העיתון, וכן תחרות בהיבטים של פרסום, הגרלות פרסים, חלוקת מתנות, וכיוצא באלה.

ההסדר עליו מתבקש כאן פטור משפר את מצב העיתון היומי ידיעות אחרונות. אף לדברי קבוצת ידיעות עצמה, מאפשר ההסדר לקבוצה להציע לצרכניה, ולצרכנים שבעבר העדיפו את עיתון מעריב, סל מוצרים הכולל את העיתון היומי הדומיננטי (ידיעות אחרונות) ואת המקומון ידיעות חיפה ללא תוספת במחיר. המנויים מקבלים בנוסף גם את המקומון הדומיננטי כלבו.

מובן כי אין פגם בגידול תפוצת עיתון ידיעות אחרונות כשלעצמו. אילו היתה תפוצת עיתון ידיעות אחרונות גדלה בעקבות שיפור איכות העיתון או הורדת מחירו לא היה עולה כלל עניין למערך הפיקוח על הגבלים עסקיים. אלא מאי, הגידול בתפוצת עיתון ידיעות אחרונות אין מקורו בשיפור שעורך ידיעות עצמו למוצר שהוא מוכר לצרכן או למחירו; הגידול בתפוצת העיתון מקורו בשיתוף פעולה בין מתחרים.

---

[2] ראה: **קביעה על פי סעיף 43 - שוק העיתונות בחיפה;** *1999* **הגבלים עסקיים** 3002484 (להלן: "**קביעת שוק העיתונות בחיפה**")

[3] להרחבה בנושא הפחתת התחרות הפוטנציאלית בהסדרים כגון אלו ראה עמוד 22 לקביעת שוק העיתונות בחיפה.

על השפעת ההסדר במתכונתו הישנה ומניעיו הצהיר מר שמואל בצלאל, מנהל ההפצה של ידיעות אחרונות, בתצהיר שהגיש במסגרת הליך מונ' 2/96 וכך אמר:

> "ידיעות הגיעה להסכם זה במטרה להעניק לקהל קוראיה חבילה אטרקטיבית יותר לנוכח התחרות הצפויה מצידו של מעריב, המצרף החל מיום 6.2.98 מוסף מקומי לקוראיו בחיפה. ואכן, תרומתו של המקומון "כלבו" לעתון ידיעות אחרונות היא תרומה ניכרת, שכן מאז החל צרופו לעתון, עלתה תפוצת ידיעות באזור חיפה בצורה ניכרת".[4]

3.3. חלחול שיתוף הפעולה בין רשת שוקן לידיעות אחרונות, לאזורים אחרים

חשש תחרותי נוסף הגלום בהסדרים, להם מתבקש הפטור: החשש מפני חלחול שיתוף הפעולה באזור חיפה והשרון בין קבוצת שוקן לקבוצת ידיעות, לאזורים אחרים ולתחומים אחרים.

החשש הוא כי יצירת אינטרס משותף תוביל להפחתת התחרות, ולהפחתת האיום בתחרות, בין הצדדים, אשר יטו אולי עקב ההסדר לכבד יותר את צרכיו התחרותיים של השני. פעילות משותפת, ולו בגזרה צרה של המרחב התחרותי בו פועלים הצדדים, או אף מחוצה לה, עלולה לחלחל לתחומים נוספים. קיומו של מנגנון לשיתוף פעולה, פגישות בין עובדים, החלפת מידע עסקי או החלפת דעות וכדומה, עלולים אף הם להביא לפגיעה בתחרות.[5]

4. סוף דבר

אשר על כן, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מתקיימות לגבי ההסכמים אף אחת מחלופות סעיף 14 לחוק. מטעם זה אין הבקשה ראויה לפטור, ועל הצדדים לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים, <u>ללא דיחוי</u> לקבלת אישור להסדרים אם ברצונם להוסיף ולהפעילם.

ד"ר דוד תדמור

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ' באב תש"ס

21 באוגוסט 2000

---

[4] הדברים נאמרו בתצהיר מר בצלאל מיום 10.3.98 בהליך מונ' 2/96, סעיף 42.

[5] ראה: **קביעה על פי סעיף 43 - חברות הדלק "דלק" ו"סונול" לשיווק משותף של מערכת "דלקן 2000"; 1997 הגבלים עסקיים** 3001363 (בעמוד 17 לקביעה).